

A wide-angle photograph of a rural landscape. In the foreground, there is a large, open field of dry, yellowish-brown grass. A dark, semi-transparent rectangular box is overlaid across the middle of the image, containing white text. Behind the field, a dense forest of green trees covers a hillside. In the distance, a range of mountains is visible under a heavy, overcast sky with grey clouds. On the right side, there are some green leaves from a tree in the foreground. A small, round, thatched structure is visible on the right side of the field.

Invazivne strane vrste u mom kraju

INVAZIVNE STRANE VRSTE

Invazivne vrste ili invazijske vrste su one vrste živih organizama koje dospijevanjem u neko drugo stanište usljed nedostatka prirodnih neprijatelja počinju nekontrolisano da se razmnožavaju i zauzimaju raspoložive ekološke niše. Invazivne vrste su nezavičajne vrste koje prirodno ne nastanjuju određene ekosisteme ili područja, nego su u njih dospjele namjernim ili nehotičnim unošenjem. Unošenje ili širenje strane vrste može negativno uticati na biološku raznolikost, zdravlje ljudi ili pricinjavati ekonomske štete na području na koje su unesene.

NAJČEŠĆI PUTEVI UNOSA STRANIH INVAZIVNIH BILJAKA

NAMJERNO

Puštanje

- Biološka kontrola
- Stabilizacija i barijere
- Ribolov i sportski ribolov
- Lovstvo
- "Poboljšanje" predjela
- Zaštita prirode u divljini
- Puštanje u divljinu u druge svrhe osim gore navedenih
- Druga puštanja

Bijeg

- Poljoprivreda
- Akvakultura
- Botanički i zoološki vrtovi
- Kućni ljubimci
- Domaće životinje
- Šumarstvo
- Uzgoj životinja za krzno
- Hortikultura
- Ukrasne namjene
- Istraživanje
- Živa hrana i živi mamci
- Ostali bjegovi

NENAMJERNO

Kontaminacija

- Kontaminacija materijala za uzgajališta
- Kontaminirani mamci
- Kontaminirana hrana
- Kontaminacije na životinjama
- Paraziti na životinjama
- Kontaminacije na biljkama
- Paraziti na biljkama
- Kontaminacija sjemena
- Trgovina kontaminiranim drvetom
- Kontaminacija stanišnog materijala

Slijepi putnik

- Ribolovna oprema
- Kontejneri za rasuti teret
- Avion
- Brod / Čamac
- Mašine, oprema
- Putnici i njihov prtljag / oprema
- Ambalaža
- Balastne vode
- Obraštaj trupa brodova i čamaca
- Vozila na kopnu
- Drugi slijepi putnici

Koridori

- Kanali i vještački vođeni putevi
- Tuneli i mostovi

Spontano

- Spontano širenje

Primjeri stranih invazivnih vrsta u CG:

- Ambrozija
- Krasuljak
- Čičak
- Sirak
- Kineski pelin

- Japanski troskot
- Pajasen
- Japanski dud
- Melija

Ambrozija
(*Ambrosia artemisiifolia*)

Ambrozija je rod invazivnih korova, jedna je od najpoznatijih i najopasnijih alergeni biljaka na svijetu.

- Brdo Gorica - Podgorica, jun 2021.

U narodu je poznata i pod nazivima limundžik, opaš, parložna trava, pelenasta ambrozija, amerikanka i fazanuša.

Obala Ribnice, Podgorica, jun 2021.

Stadion FK Kom, Zlatica, septembar 2021.

Ambrozija je
jednogodišnja biljka
visine od 20 cm do 2 m.

Obala Ribnice, jun 2021.

- Česta je na zapuštenim i narušenim staništima, uglavnom na onim koja su pod ljudskim uticajem. Može se naći uz naselja, puteve, gradilišta, pruge, na pjeskovitim zemljištima.
- Njen negativan uticaj ne ogleda se samo u tome što je jak alergen nego i što u zemljište ispušta supstance koje sprječavaju klijavost drugih vrsta.
- Na malim površinama preporučljivo je čupanje cijelih biljaka, prije nego se formira sjeme dok na velikim površinama za njeno uklanjanje mogu se koristiti herbicidi ili zaoravanje.

A photograph of a field of Krasuljak (Erigeron annuus) plants. The plants are tall and green, with many small white flowers scattered throughout. The background is a blurred field of similar plants and some brownish vegetation.

KRASULJAK
(*Erigeron annuus*)

Krasuljak –jednogodišnja ili dvogodišnja biljka do 1m visine, uspravna, krhkog izgleda, sa bočnim uzlaznim granama. Listovi tamnozeleni, ravni ili linearno kopljasti, cijeli ili sjedeći. Cvjetovi raspoređni u male glavičaste cvasti raspoređane da podsjećaju na metlicu. Cvjeta od maja do novembra.

Obala Ribnice, Podgorica, jun 2021.

Karakteristike koje joj pomažu u invaziji su razmnožavanje sjemenom, pri čemu stvara velike količine sjemena koje se raspršuje vjetrom. Pokazuje snažno invazivno ponašanje i sposobna je da se proširi i kolonizuje nova staništa u kratkom vremenskom periodu. Zavičajno područje ove vrste je Srednja i Južna Amerika.

ČIČÁK
(*Xanthium italicum*)

Obala Ribnice, Podgorica, jun 2021.

- Vrsta potiče iz Amerike, a u Evropu je unijeta nenamjerno i ubrzo postala opasan korov. Izuzetno razvijene morfološke adaptivne strukture na površini ploda (bodlje, kukice, krute dlake), omogućavaju ovoj biljci da se većom brzinom rasijava.

- Čičak je jednogodišnja zeljasta biljka koja ponekad dostigne visinu i do 1 m, listovi su žutozelene boje sa izraženim aromatičnim mirisom i na dodir hrapavi.

Selo Gornja Morača, jul 2021.

A photograph showing several stalks of Divlji sirak (Sorghum halepense) growing from a rocky, grey cliff face. The plants have long, narrow green leaves and clusters of small, yellowish-brown seed heads. The background is a textured wall of layered rock.

DIVLJI SIRAK
(Sorghum halepense)

➤ DIVLJI SIRAK JE VIŠEGODIŠNJA, SPORADIČNO INVAZIVNA VRSTA IZ PORODICE TRAVA. MOŽE NARASTI I DO 1M VISINE. IMA DEBEO, KRATKOPUZEĆI RIZOM. STABLO JE USPRAVNO I GLATKO. LISTOVI SU TRAKASTI, PO OBODU HRAPAVI.

Zlatica- Podgorica, septembar 2021.

➤ Nanosi štete u ratarskim, krmnim kulturama, voćnjacima i vinogradima. Svojim prisustvom zauzima prostor gajenoj biljci i njen je konkurent za hranljive materije i vodu. Zbog svega ovoga ovaj korov utiče na smanjenje prinosa i kvaliteta roda. Prenosnik je velikog broja bolesti.

Obala Ribnice- Podgorica, jun 2021.

- Lakše se suzbija dok je u početnim fazama razvoja tj. iz sjemena nego iz rizoma. Kada krene u vegetativni porast njegovo uništavanje je otežano. Jedan od načina za suzbijanje ovog korova je česta obrada zemljišta tokom vegetacije (freziranje, podrivanje, okopavanje...).

Zlatica- Podgorica, septembar 2021.

KINESKI PELIN
(*Artemisia verlotiorum*)

Mareza, septembar 2021.

- **Kineski pelin** je višegodišnja zeljasta biljka. Stabljika je uspravna, jednostavna i može dostići visinu do 2m. Prirodno je aromatičan i cvjeta od septembra do novembra.
- Vezuje se za vlažna staništa, uz rijeke i jezera.

Obala Ribnice, jun 2021.

- Porijeklom je iz Kine i u Evropi se smatra invazivnim korovom i kao široko rasprostranjena vrsta guši lokalnu vegetaciju.

JAPANSKI TROSKOT
(*Reynoutria japonica*)

Obala Ribnice, jun 2021.

- Višegodišnja zeljasta biljka, sa nadzemnim stabljikama koje mogu biti visine od preko 3m. Listovi su veliki, široki i izduženo ovalni. Cvjetovi grade metličaste cvasti. Korijenje prodire 1-2m u dubinu i po nekoliko metara u širinu.
- Vodi porijeklo iz istočne Azije
- U podlogu ispuštaju supstance koje sprječavaju rast drugih biljaka, a brzo osvajaju prostor i istovremeno utiču na domaće vrste.

Kolašin, jul 2021.

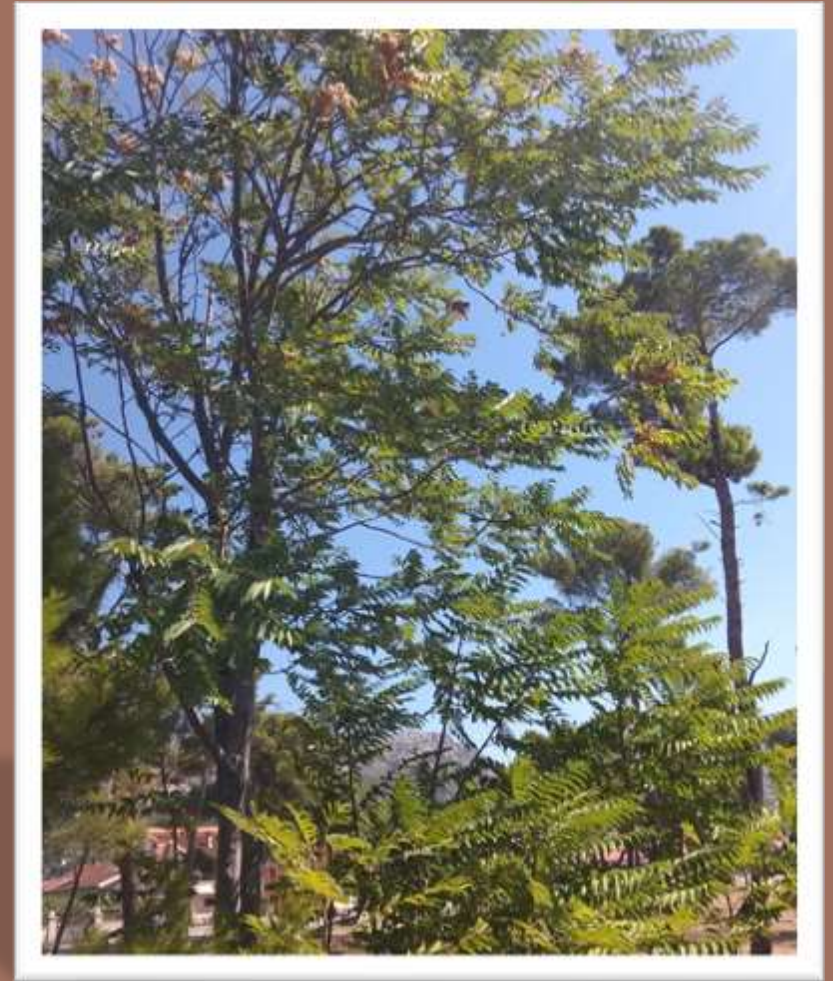
The image shows a dense thicket of green plants with bipinnately compound leaves, characteristic of the genus Ailanthus. The leaves are dark green and have a pinnate structure with many small leaflets. The plants are growing in a dense, upright manner, filling most of the frame. The background is a pale, overcast sky. The text is overlaid in the center of the image.

Pajasen
(*Ailanthus altissima*)

Pajasen je srednje visine i pravilne, rijetke, kišobranaste krošnje. Može se prepoznati po jarko crvenim listovima u jesen i metličastim cvastima sitnih, žućkastih cvjetova. Razmnožava se na više načina. Jedno dobro razvijeno stablo godišnje proizvede više od 300.000 sjemenki koje izrazito lako kličaju. Oprašivanje se može vršiti putem insekata ili vjetrom.

Bulevar Svetog
Petra Cetinjskog,
jun 2021.

Zlatica, septembar 2021.

Vodi porijeklo iz Kine. Veoma je invazivna vrsta, jer brzo raste i brzo se širi. Oslobađa otrovne materije iz listova i korijena koje otežavaju rast drugim biljkama. Teško se uništava i sve metode koje su dosad primijenjene nisu bile efikasne.

JAPANSKI DUD
(*Broussonetia papyrifera*)

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog, jun 2021.

➤ JAPANSKI DUD ILI DUDOVAC JE LISTOPADNO STABLO IZ PORODICE DUDOVA KOJE NARASTE DO 20 METARA VISINE I STVARA GUSTU I PRAVILNU KROŠNJU.

- Vodi porijeklo iz Istočne Azije
- Nakon unošenja u više zemalja svijeta radi dekorativnosti, postala je jako invazivna. Lako postaje korov i teško se uklanja. Njen polen je jak alergen i negativno utiče na zdravlje ljudi. Karakteristična je za urbane sredine.

A photograph of a large, mature tree with a thick, dark trunk and dense green foliage. The tree is the central focus, with its branches spreading out. In the background, a multi-story building with windows is visible through the leaves. The text "MELIJA (Melia azedarach)" is overlaid in the center of the image in a yellow, sans-serif font.

MELIJA
(Melia azedarach)

Školsko dvorište OŠ "Dr Dragiša Ivanović", septembar 2021.

Melija je listopadno drvo porijeklom sa Himalaja i Oceanije, brzog je rasta, visine 12 do 15 m. Otporna je na sušu, ali je osjetljiva na mraz. Koristi se kao ukrasna biljka, ali se brzo širi i potiskuje prirodnu vegetaciju. Kora, lišće i sjemenka su otrovni.

Naselje Blok 5, septembar 2021.

BAGREM
(*Robinia pseudoacacia*)

Zlatica, jun 2021.

Bar, jul 2021.

- **Bagrem** je listopadno drvo visine i do 25 m. Medonosna, mirišljava i ljekovita biljka čije se stablo lako obrađuje i koristi za proizvodnju namještaja, parketa. Unijet je iz Sjeverne Amerike kao ukrasno drvo. Na staništima koja mu odgovaraju toliko se agresivno širi da je primjer invazivne biljke koja je invazivna čak i u svojoj prapostojbini. Listovi sadrže otrovne materije koje se oslobađaju prilikom razlaganja u stelji i onemogućavaju rast zeljastim biljkama.

Vasilisa Bojić

OŠ „Dr Dragiša Ivanović“, PODGORICA